

T. B. M. M.

(S. Sayısı : 30)

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı ve Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri Komisyonları Raporları (1/276)**

T.C.

Başbakanlık

16.12.1991

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. Md. 07/196-1311/06490

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Önceki yasama döneminde hazırlanıp Başkanlığınıza sunulan ve İçtüzüğün 78 inci maddesi uyarınca hükümsüz sayılan ilişik listede adları belirtilen kanun tasarılarının yenilenmesi Bakanlar Kurulunca uygun görülmüştür.

Gereğini arz ederim.

*Süleyman Demirel*

Başbakan

T.C.

Başbakanlık

7.1.1991

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K. Gn. MD. 07/101-117/06683

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 24.12.1990 tarihinde kararlaştırılan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı" ile gerekçesi ekte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

*Yıldırım Akbulut*

Başbakan

## GEREKÇE

5 Haziran 1945 tarihli ve 4749 sayılı Kanunla tasdik olunan 7 Aralık 1944 tarihli Şikago Milletlerarası Sivil Havacılık Anlaşmasında ticarî hakların düzenlenmesi konusunda bir mutabakata ulaşılamamış, bu nedenle ticarî hakların ikili sözleşmeler yoluyla düzenlenmesi gereği doğmuştur. Gerek Türkiye ve gerekse diğer devletler 11 Şubat 1946'da ABD ile İngiltere arasında imzalanan Bermuda Anlaşmasına dayanarak ikili anlaşmalar tesis etmek yoluna gitmişlerdir. Hükümetimiz, ülkemizin coğrafi durumunu ve uluslararası hava servislerinin ülkemizden geçmesinin sağlayacağı çıkarları göz önünde tutarak, aynı zamanda millî sivil havacılığımızı teşvik ve kalkındırmak amacıyla bugüne kadar bir çok ülkeyle hava ulaştırma anlaşması imzalamıştır. Türkiye'nin yaptığı bu anlaşmalar, Bermuda tipine uygun olup, esas olarak çerçeve anlaşması niteliğindedir ve karşılıklılık esasına dayanmaktadır. Bu meyanda Hükümetimiz ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti arasında 7 Kasım 1990 tarihinde Washington'da bir Hava Ulaştırma Anlaşması imzalanmıştır.

Türk Hava Yollarının, faaliyetlerini genişletme ve Atlantik ötesi seferleri başlatma programına uygun olan bu Anlaşma, hava trafiği ile ilgili millî kanun ve nizamalara uyulmak şartı ile iki ülke arasında hava seferlerinin yapılmasını öngörmektedir.

Söz konusu Anlaşma iki ülke arasındaki ekonomik, kültürel ve turizm alanlarındaki işbirliğinin daha ileri bir düzeye getirilmesini sağlamak bakımından faydalı bulunmaktadır.

Tasarı bu amaçla hazırlanmıştır.

### Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*

*Bayındırlık, İmar, Ulaştırma*

*ve Turizm Komisyonu*

26.12.1991

*Esas No. : 1/276*

*Karar No. : 2*

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısını, Komisyonumuz; 25.12.1991 tarihli üçüncü birleşiminde görüşüp incelemiştir.

Söz konusu Anlaşmayı, Komisyonumuz iki ülke arasında ekonomik, kültürel ve turizm alanlarındaki işbirliğinin daha ileri bir düzeye getirilmesini sağlamak bakımından faydalı bulmuş ve tasarının maddelerine geçilmesini kabul etmiştir.

Tasarının 1, 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca uygun bulunmuş ve aynen kabul edilmiştir.

İşbu rapor havalesi gereği Dışişleri Komisyonuna gönderilmek üzere yüce Başkanlığa arz olunur.

Başkan  
*Mehmet Adnan Ekmen*  
Batman

Başkanvekili  
*Latif Sakıcı*  
Muğla

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 30)

Sözcü  
*Muhammet Kaymak*  
Adana  
Üye  
*Hayri Doğan*  
Antalya  
Üye  
*Bahattin Şeker*  
Bilecik  
Üye  
*Şükrü Erdem*  
Bursa  
Üye  
*Yusuf Namoğlu*  
İstanbul  
Üye  
*Cengiz Bulut*  
İzmir

Üye  
*Turgut Tekin*  
Adana  
Üye  
*Ömer Lütfi Coşkun*  
Balıkesir  
Üye  
*Haydar Baylaz*  
Bingöl  
Üye  
*İbrahim Yaşar Dedelek*  
Eskişehir  
Üye  
*Mehmet Bahattin Yücel*  
İstanbul  
Üye  
*Mehmet Sincar*  
Mardin

Üye  
*Hüseyin Erdal*  
Yozgat

### Dışişleri Komisyonu Raporu

*Türkiye Büyük Millet Meclisi*  
*Dışişleri Komisyonu*  
*Esas No. : 1/276*  
*Karar No. : 4*

12.2.1992

### TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 5.2.1992 Tarihli 3 üncü Birleşiminde Dışişleri Bakanlığı ve Ulaştırma Bakanlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Türk Hava Yollarının, faaliyetlerini genişletme ve Atlantik ötesi seferleri başlatma programına uygun olan Anlaşma, Komisyonumuzca uygun görülerek Tasarı aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan  
*Ali Dinçer*  
Ankara

Başkanvekili  
*Fethi Akkoç*  
Bursa

Türkiye Büyük Millet Meclisi

(S. Sayısı : 30)

Kâtip  
*Abdullatif Şener*  
Sivas  
Üye  
*Hüsamettin Örüç*  
Bursa  
Üye  
*Arslan Adnan Türkoğlu*  
Çorum  
Üye  
*Cemal Özbilen*  
Kırklareli

Üye  
*Mehmet Sağdıç*  
Ankara  
Üye  
*İsmail Coşar*  
Çankırı  
Üye  
*Erkut Şenbaş*  
İzmir  
Üye  
*Muzaffer Demir*  
Muş



## HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

### Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 7 Kasım 1990 tarihinde Washington'da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar kurulu yürütür.

<i>Y. Akbulut</i>	
Başbakan	
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Keçeciler</i>	<i>K. İnan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>G. Taner</i>	<i>C. Çiçek</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>I. Çelebi</i>	<i>V. Dinçerler</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Yazar</i>	<i>İ. Özarlan</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>E. Konukman</i>	<i>İ. Özdemir</i>
Devlet Bakanı	Devlet Bakanı
<i>M. Taşar</i>	<i>K. Akkaya</i>
Devlet Bakanı	Adalet Bakanı
<i>H. Örüç</i>	<i>M. O. Sungurlu</i>
Millî Savunma Bakanı	İçişleri Bakanı
<i>H. Doğan</i>	<i>A. Aksu</i>
Dışişleri Bakanı	Maliye ve Gümrük Bakanı
<i>A.K. Alptemoçin</i>	<i>A. Kahveci</i>
Millî Eğitim Bakanı	Bayındırlık ve İskân Bakanı
<i>A. Akyol</i>	<i>C. Altınkaya</i>
Sağlık Bakanı	Ulaştırma Bakanı
<i>H. Şıvgın</i>	<i>C. Tuncer</i>
Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
<i>L. Kayalar</i>	<i>İ. Aykut</i>
Sanayi ve Ticaret Bakanı	Enerji ve Tab. Kay. Bak.
<i>Ş. Yürür</i>	<i>F. Kurt</i>
Kültür Bakanı	Turizm Bakanı
<i>N. K. Zeybek</i>	<i>İ. Aküzüm</i>

**BAYINDIRLIK, İMAR, ULAŞTIRMA  
VE TURİZM KOMİSYONUNUN  
KABUL ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. —** Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2. —** Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3. —** Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL  
ETTİĞİ METİN**

**Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti Arasında Hava Ulaştırması Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun Tasarısı**

**MADDE 1. —** Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 2. —** Tasarının 2 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3. —** Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ**  
**İLE**  
**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ HÜKÜMETİ**  
**ARASINDA HAVA ULAŞTIRMASI ANLAŞMASI**

Bundan Böyle Âkit taraflar olarak geçecek Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti :

7 Aralık 1944 günü Şikago'da imzaya açılan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi ile Uluslararası Hava Servisleri Transit Anlaşması tarafları olup, kendi ülkeleri arasında ve ötesinde hava taşımacılığının gelişmesini tesis ve teşvik etmek isteyerek,

**AŞAĞIDAKİ GİBİ ANLAŞMIŞLARDIR :**

**MADDE I**

**TANIMLAR**

Bu Anlaşma'nın amaçları bakımından, aksi belirtilmedikçe

(a) "Havacılık Makamları" terimi, Birleşik Devletler bakımından Ulaştırma Bakanlığını veya yerine kaim olacak bir kuruluşu, Türkiye Cumhuriyeti bakımında Ulaştırma Bakanını veya söz konusu Bakanın icra ettiği fonksiyonları ifaya yetkili kılınan herhangi bir kişi veya kuruluş anlamını taşır.

(b) "Anlaşma" terimi bu Anlaşmayı, Eklerini ve bunlarda yapılan değişiklikleri ifade eder.

(c) "Sözleşme" terimi 7 Aralık 1944 günü Şikago'da imzaya açılan ve aşağıda yazılı olanları da kapsayan Uluslararası Sivil Havacılık sözleşmesini ifade eder.

(i) Sözleşmenin 94 (a) maddesine göre yürürlüğe giren ve her iki Âkit Tarafça onaylanmış bulunan herhangi bir değişiklik, ve

(ii) Sözleşmenin 90. maddesine göre kabul edilmiş ve her iki Âkit Taraf için yürürlükte bulunan herhangi bir Ek veya değişikliği,

(d) "Hava Taşımacılığı" terimi, kamuya açık taşımacılık amacıyla yolcu, bagaj, kargo ve postadan oluşan trafiğin ayrı ayrı veya birlikte ücret veya kira karşılığında uçaklar tarafından taşınması ile ilgili herhangi bir faaliyeti ifade eder.

(e) "Uluslararası hava taşımacılığı" terimi, birden fazla Devletin toprağı üzerindeki hava sahasında geçen hava taşımacılığı anlamına gelir.

(f) "Trafik-dışı araçlar için durmak" terimi, hava taşımacılığında yolcu, bagaj, kargo ve/veya posta bindirme veya indirme dışında herhangi bir amaçla yapılan iniş demektir;

(g) "Havayolu İşletmesi" terimi, bir uluslararası hava servisi sunan veya işleten herhangi bir hava taşımacılık işletmesi demektir;

(h) "Tayin edilen havayolu" terimi, işbu Anlaşmanın 3. Maddesine göre tayin edilen ve yetkili kılınmış bir havayolu işletmesi demektir;



(i) “Ülke” terimi Âkit Tarafın egemenliği, yetkisi, koruması veya vesayeti altındaki kara alanları ile bunlara bitişik karasuları demektir.

(j) “Ücret” terimi hava taşımacılığında, acentaları da dahil olmak üzere, havayolu işletmelerince yolcu ve bagajların ve/veya kargo (posta dışında) taşınması için alınan taşıma ücreti, tarifesi veya bedeli ve bu gibi taşıma ücreti, tarifesi veya bedelinin muteberliğini belirleyen şartlar demektir.

(k) “Kullanıcı harcı” terimi hava limanı, hava seyrüsefer veya havacılık emniyeti, tesis veya servislerinin sunulması karşılığı havayolu işletmelerinden alınan ücret demektir.

(l) “Tam ekonomik giderler” terimi, hizmet sağlamanın direkt maliyeti üzerine genel idarî giderler için makul bir ücret eklemek demektir.

## MADDE 2

### HAKLARIN TANINMASI

1. Âkit Taraflardan herbiri öbür tarafın havayolu işletmelerince uluslararası hava taşımacılığının yürütülmesi için öbür tarafa aşağıda yazılı hakları tanımaktadır :

- (a) İniş yapmadan kendi toprakları üzerinden uçuş hakkı,
- (b) Toprakları üzerinde trafik-dışı amaçlar için duruşlar yapma hakkı,

2. Âkit Taraflardan herbiri öbür tarafın tayin edilen havayolu işletmelerince uluslararası hava taşımacılığının yürütülmesi için işbu Anlaşmada belirtilen hakları da tanımaktadır.

3. İşbu Maddenin hiçbir hükmü her bir Âkit Tarafın havayolu işletmelerine öbür Âkit Tarafın topraklarında muhtelif noktalar arasında yapılan hava taşımacılığına katılma hakkı verdiği şeklinde anlaşılabilir.

## MADDE 3

### TAYİN ETME VE İZİN VERME

1. Âkit Taraflardan herbirinin öbür Âkit Taraf nezdinde I ve II Eklere belirtilen anlaşmalı hizmetlerin yürütülmesi amacıyla bir veya daha fazla havayolu işletmesini yazılı olarak tayin etmeye ve bunu geri almaya veya değiştirmeye hakkı olacaktır.

2. Tayin etme yazısını alması ve ilgili başvurunun yapılması üzerine, öbür Âkit Taraf, (işbu maddenin (3) ve (4) paragrafları hükümlerine tabi olarak) tayin edilen havayolu işletmelerine ilgili işletme izinlerini gecikmesizin verecektir.

3. Her bir Âkit Tarafın havacılık makamları öbür Âkit Tarafça tayin edilen havayolu işletmesinin, bu makamların Uluslararası hava servislerinin yürütülmesinde normal ve makul olarak uyguladıkları kanun ve yönetmeliklerince emredilen şartları yerine getirmeye ehliyetli bulunduğu hususunda kendilerini tatmin etmesini isteyebilirler.

4. Âkit Taraflardan herbiri havayolu işletmesi üzerinde tayin eden öbür Âkit tarafın ve ya vatandaşlarının veya her ikisinin de esas mülkiyetini haiz ve etkili kontrolü bulunduğu hususunda tatmin olmadığı herhangi bir durumda, işbu maddenin (2) paragrafında anılan işletme izinlerini vermeye red veya görevlendirilen havayolu işletmesinin işbu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilmiş bulunan haklarını kullanmasında gerekli görebileceği şartları koyma hakkına haiz olacaktır.

5. Âkit Taraflardan herbiri havayolu işletmesini tayin eden öbür Âkit Tarafın 6. madde (Emniyet) ve 7. Madde (Güvenlik) lerde öngörülen standartları uygulama ve korunmasından tatmin olmadığı herhangi bir durumda, işbu maddenin (2) paragrafında anılan işletme izinlerini vermeye red veya görevlendirilen havayolu işletmesinin işbu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilmiş bulunan haklarını kullanmasında gerekli görülebileceği şartları koyma hakkına hâiz olacaktır.

#### MADDE 4 İZİN İPTALI

1. Âkit Taraflardan herbiri öbür Âkit Tarafın tayin ettiği havayolu işletmesinin işletme iznini veya teknik izinlerini aşağıda yazılı hallerde iptal, geçici iptal veya kısıtlama yoluna gidilebilir:

(a) Âkit Taraflardan biri, o havayolu işletmesinin esas mülkiyetinin ve fiilî kontrolünün havayolu işletmesini tayin eden diğer Âkit Tarafın veya vatandaşlarının veya her ikisinin elinde bulunduğu kanısında olmaması,

(b) O havayolu işletmesinin işbu Anlaşmanın 5. Maddesinde (Kanunların uygulanması) anılan kanun ve yönetmeliklere riayet etmediği durumlar; veya

(c) Öbür Âkit Tarafın 6. Maddede (Emniyet) öngörülen standartları uygulamadığı ve korumadığı durumlar;

2. İşbu Maddenin 1. paragrafına riayetsizliği önlemek için ivedi bir tedbir gerekmesi dışında işbu Maddenin getirdiği haklar, ancak öbür Âkit Tarafı istişarede bulunulduktan sonra kullanılacaktır.

3. İşbu Madde Âkit Taraflardan herbirinin 7. Madde (Havacılık Güvenliği) hükümlerine göre hava servislerini geçici olarak durdurma, kısıtlama veya kayıtlama haklarını sınırlamaz.

#### MADDE 5 KANUNLARIN UYGULANMASI

1. Bir Âkit Tarafın toprağına girerken, içindeyken veya çıkarken hava araçlarının işletimi ve seyir/seferine ilişkin kanun ve yönetmeliklerine öbür Âkit Tarafın havayolu işletmelerince riayet edilecektir.

2. Bir Âkit Tarafın toprağına girerken, içindeyken veya çıkarken hava araçları içindeki yolcu, mürettebat veya kargonun topraklarına giriş veya çıkışını düzenleyen kanun ve yönetmeliklerine (hava limanına giriş ve çıkış hakkı, havacılık güvenliği, göç, pasaport, gümrük ve karantinaya ilişkin yönetmelikler veya posta sözkonusu ise PTT yönetmelikleri de dahil olmak üzere) öbür Âkit Taraf havayolu işletmelerinin yolcu, mürettebat veya kargosu tarafından veya onlar adına riayet edilecektir.

#### MADDE 6 EMNİYET

1. Âkit Taraflardan herbiri, işbu Anlaşma ile hükme bağlanan hava taşımacılığını yürütme amacıyla öbür tarafın verdiği veya geçerli kıldığı ve geçerliliğini koruyan uçuşa elverişlilik

sertifikalarını, ehliyet sertifikalarını ve lisansları, bu gibi sertifika ve lisanslar için aranan şartların en azından sözleşmeye göre konulabilecek minimum standartlara eşit olmaları şartıyla, geçerli olarak tanıyacaktır. Ancak Âkit Taraflardan herbiri, kendi toprakları üzerinden uçuş amacıyla öbür Âkit Tarafın kendi vatandaşlarına vermiş olduğu veya geçerli kıldığı ehliyet sertifikaları ve lisansları geçerli olarak tanımayı reddedebilir.

2. Âkit taraflardan herbiri havacılık tesisleri, havacı mürettebat hava aracı ve görevlendirilen havayolu işletmesinin işletimine ilişkin öbür Âkit Tarafça kullanılan emniyet standartları konusunda danışmalarda bulunmayı talep edebilir. Bu danışmalardan sonra taraflardan biri öbür Âkit Tarafın bu alanlarda uyguladığı ve sürdürdüğü standartların en azından sözleşmeye göre tespit edilebilecek minimum standartlara eşit etkinlikte olmadığını tespit ederse, bu bulgular ve minimum standartlara uyabilmek için gerekli görülen tedbirler öbür Âkit Tarafa bildirilecektir; öbür Âkit taraf da ilgili düzeltici tedbirleri alacaktır.

Öbür Âkit Taraf bu düzeltici tedbirleri makul bir süre içinde almayacak olursa, öbür Âkit Tarafın görevlendirdiği havayolu işletmesi veya işletmelerinin işletme veya teknik izinlerini alıkoyma, iptal veya sınırlama hakkını Âkit taraflardan herbiri muhafaza eder.

## MADDE 7

### HAVACILIK GÜVENLİĞİ

1. Uluslararası hava seferlerinin yürütülmesi için, sivil hava araçlarının, yolcu ve mürettebatlarının emniyetlerinin sağlanması bir ön şart olmak kaydıyla Âkit Taraflar, işbu Anlaşmanın bütünüyle birer parçasını oluşturan 7 Aralık 1944 tarihinde Şikago'da imzaya açılmış bulunan Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesi, 14 Eylül 1963 tarihinde Tokyo'da imzalanmış bulunan Uçaklarda İşlenen Suçlar ve Diğer Bazı Eylemlere İlişkin Sözleşme, 16 Aralık 1970 tarihinde Lahey'de imzalanmış bulunan uçakların Yasa Dışı Yollarla Ele Geçirilmesinin Önlenmesi Sözleşmesi ve 23 Eylül 1971 tarihinde Montreal'da imzalanmış bulunan sivil Havacılığın Güvenliğine Karşı Yasa Dışı Hareketlerin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince kanunsuz müdahale fiillerine karşı sivil havacılığın güvenliğini sağlama konusundaki yükümlülüklerini karşılıklı olarak teyid ederler.

2. Âkit Taraflar talep üzerine, sivil hava araçlarının kanunsuz şekilde ele geçirilmesi fiillerini ve bu gibi hava araçlarının, yolcu ve mürettebatlarının, hava limanları ve hava seyrüsefer tesislerinin emniyetine karşı diğer kanunsuz fiilleri ve sivil havacılığa karşı herhangi bir başka tehdidi önlemek için birbirlerine gerekli bütün yardımları sağlayacaktır.

3. Karşılıklı ilişkilerinde Âkit Taraflar, havacılık güvenlik standartları, Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı (ICAO) tarafından tespit edilen ve Uluslararası Sivil Havacılık Sözleşmesinin Ekleri olarak belirtilen ve kendilerince tatbik edildiği ölçüde Tavsiye edilen uygulamalara uygun olarak hareket edecekler ve kendi sicillerinde kayıtlı hava aracı işleticilerinden, iş merkezleri veya daimî ikametgâhları kendi topraklarında bulunan işleticilerden ve kendi topraklarında bulunan hava limanı işleticilerden bu gibi havacılık güvenlik mevzuatına uygun hareket etmelerini isteyeceklerdir; İşbu paragrafta havacılık güvenlik standartlarına yapılan atıf ilgili Âkit Tarafça bildirilen herhangi bir farklılığı da kapsar. Âkit Taraflardan herbiri bu standartlara ilişkin herhangi bir farklılığı bildirme niyeti konusunda diğer Âkit Tarafa ön bilgi verecektir.

4. Âkit Taraflardan herbiri, işbu Anlaşmanın 5. maddesine göre öbür Âkit Tarafın topraklarına giriş, çıkış veya içinde kaldığı süre için kendi havayolu işletmelerinden (3) paragrafta anılan güvenlik mevzuatına uyması öbür Âkit Tarafça istenebileceğini kabul etmektedir. Âkit Taraflardan herbiri hava araçlarını korumak için kendi topraklarında etkili tedbirler alınmasını, hava aracına binilmeden veya yüklenmeden önce ve yükleme sırasında yolcu ve beraberlerindeki eşyanın kontrolden geçirilmesini, mürettebat, kargo ve hava aracı levazimatının gereği gibi muayenesini sağlayacaktır.

Özel bir tehdit vukuunda, Âkit Taraflardan herbiri, öbür Âkit Tarafın uluslararası sivil havacılık güvenliğinin korunması için makul özel güvenlik tedbirleri konusundaki herhangi bir talebine olumlu davranacaktır.

5. Bir sivil hava aracının kanunsuz olarak ele geçirilmesi olayı veya böyle bir olay tehdidi veya böyle bir hava aracının, yolcu ve mürettebatının, hava limanları veya hava seyrüsefer tesislerinin emniyetine karşı başka kanunsuz fiiller vukuunda, Âkit Taraflar haberleşmeyi kolaylaştırarak ve böyle bir olayı veya tehdidi süratle ve selametle bertaraf etmeye yönelik diğer uygun ve karşılıklı olarak üzerinde anlaşmaya varılmış bulunan tedbirlerle birbirlerine yardımcı olacaklardır.

6. Âkit Taraflardan birinin öbür Âkit Tarafın işbu maddenin Sivil Havacılık güvenliği ile ilgili hükümlerinden saptığına inanması için makul nedenleri olduğu zaman, birinci Âkit Taraf öbür Âkit Tarafı derhal danışmalarda bulunulmasını isteyebilir. Danışmalarda bulunma yolundaki bir talebin alınmasından 15 gün içinde tatmin edici bir anlaşmaya varılması her iki Âkit Tarafın işbu Anlaşmadaki haklarının 90 gün içinde askıya veya kayıt altına alınması için neden teşkil eder. Yolcu, mürettebat ve hava araçlarının emniyeti için yakın bir tehdidin söz konusu olduğu acil bir durumun haklı kıldığı ve öbür Âkit Taraf işbu Maddenin (3) veya (4) paragraflarına göre vecibelerini yerine getirmediği zaman Âkit Taraflardan biri tehdidi karşılamaya uygun, geçici koruyucu tedbir alabilir. Öbür Âkit Tarafın işbu madde hükümlerine uyması üzerine, işbu paragrafa göre alınmış bulunan tedbire son verilir.

## MADDE 8

### TİCARİ FIRSAT

1. Bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmeleri hava taşımacılığının geliştirilmesi ve satış için öbür Âkit Tarafın ülkesinde bürolar kurabilir.

2. Tayin edilen havayolu işletmelerinden herbiri öbür Âkit Tarafın ülkesinde doğrudan, veya havayolu şirketinin takdirine göre, acentalar aracılığı ile hava taşımacılığı satışı yapabilir. Her havayolu işletmesi bu taşımacılığı o ülkenin parası veya konvertibl karşılığında satabilir ve her hangi bir kişi bu taşımacılığı o ülke parası veya konvertibl döviz satın alabilir.

3. Bir Âkit Tarafın tayin edilmiş havayolu işletmeleri öbür Âkit Tarafın ülkeye giriş, ikamet ve istihdama ilişkin kanun ve yönetmeliklerine uygun şekilde hava taşımacılığının sağlanması için gerekli yönetici, satış, teknik uygulayıcı ve diğer uzman personeli öbür Âkit Tarafın ülkesine getirebilir ve bulundurabilir.

4. Tayin edilen her havayolu işletmesi öbür Âkit Tarafın ülkesinde yer hizmetlerini kendisi yapabileceği (kendi kendine hizmet) gibi, tercihinine göre bu hizmetler için rekabet eden acentalar arasında bir seçim yapabilir. Bu haklar sadece hava limanı emniyeti mülahazalarından kaynaklanan fiziksel kısıtlamalara tabi tutulabilir. Bu gibi mülahazaların kendi kendine hizmete engel olduğu hallerde yer hizmetleri bütün havayolu şirketlerine eşit bir esas üzerinden temin edilecektir. Makul bir kârı da içerecek olan ücretler sağlanan hizmetlerin maliyetine dayanacaktır. Âkit Taraflardan herbiri, kendi kanun ve yönetmelikleri gerektirdiği takdirde, öbür Âkit Tarafın görevlendiren havayolu işletmeleri için yapılan yer (rampa) hizmetlerini yukarıda anılan rekabetçi acentalar ile sınırlayabilir; bu gibi rapma hizmetleri eşit bir esas üzerinden bütün havayolu işletmelerine yapılacaktır.

5. Âkit Taraflardan herbiri öbür Âkit Tarafın görevlendirilen havayolu işletmesine birinci Âkit Tarafın topraklarında yaptığı uluslararası taşımacılık satışlarından elde ettiği gelirin giderlerinden fazla olan kısmını varsa yürürlükteki kambiyo mevzuatına göre resmi cari kur üzerinden veya, yoksa, talep günü uygulanan resmî kur üzerinden transfer etme hakkını tanıyacaktır.

6. Transfer öbür Âkit Tarafça kabul edilebilir konvertibl bir döviz üzerinden hemen gerçekleştirilecektir.

7. Yukarıda anılan gelirlerin transferi için istenen döviz Âkit Tarafların Merkez Bankası veya herhangi bir diğer yetkili millî bankası tarafından tahsis veya transfer edilecektir. Âkit Taraflar arasında bir ödeme anlaşmasının bulunduğu hallerde ödemeler bu anlaşmanın hükümlerine göre gerçekleştirilecektir.

## MADDE 9

### GÜMRÜK VERGİSİ VE HARÇLARI

1. Bir Âkit Tarafın ülkesine varışta, öbür Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmeleri tarafından uluslararası hava seferlerinde işletilen hava araçları normal teçhizatları, yakıtları, yağları, teknik tüketim maddeleri, yedek parçaları, hava aracı levazımatı (gıda, meşrubat ve alkollü içki tütün ve uçuş sırasında sınırlı miktarlarda yolculara satış ve onların kullanımı için ayrılan diğer ürünler de dahil fakat bunlarla sınırlı olmamak üzere) ve sadece Uluslararası hava seferlerinde çalışan hava araçlarının işletimi ve servisi için amaçlanan veya bunlarla ilgili olarak kullanılan diğer maddeler karışıklık esasından ve bu gibi teçhizat ile tüketim maddelerinin hava aracı içinde kalmak kaydıyla, her türlü ithalat kısıtlamalarından mülkiyet vergilerinden, sermaye vergilerinden, gümrük vergilerinden, dolaylı vergilerden ve millî makamlar tarafından tarhedilen fakat sağlanan hizmetlerin maliyetine dayanmayan benzeri ücret ve harçlardan muaf olacaktır.

2. İşbu maddenin (I) paragrafında anılan vergi, rüsum, ücret ve harçlardan karşılıklılık esasından ve sağlanan hizmetin maliyetine dayanan harçlar dışında aşağıda yazılı olanlar da muafittir.

a. Âkit Taraflardan herbirinin toprağında, uluslararası bir uçuş yapan hava aracında kullanılmak üzere ilgili Âkit Taraf makamlarınca tespit olunan makul limitler dahilinde hava aracına yüklenen hava aracı levazımatı.

b. Öbür Âkit Tarafın görevlendirilen hava yolu işletmesi tarafından uluslararası seferlerde kullanılan hava aracının, münhasıran bakımı veya onarımı için Âkit Taraflardan herbirinin toprağına giriş yapan yer teçhizatı ve yedek parçalar (motorlar dahil).

c. Öbür Âkit Tarafın görevlendirilen havayolu işletmesi tarafından uluslararası seferlerde işletilen hava aracının ikmali için tahsis olunan yakıt, yağlar ve teknik tüketim maddeleri, bu maddeler havaaracına yüklendikleri Âkit Tarafın toprağının üzerinden yapılacak seyahat kısmında kullanılacak olsa bile.

3. İşbu Maddenin (1) ve (2) paragraflarında anılan teçhizat ve maddeler ilgili makamların denetimi veya kontrolü altında bulundurulmaları istenebilir.

4. İşbu maddede sağlanan muafiyetler öbür Âkit Tarafın sağladığı bu gibi muafiyetlerden benzer şekilde yararlanmakta olan bir başka havayolu işletmesi ile bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmeleri arasında işbu Maddenin (1) ve (2) paragraflarında belirtilen maddelerin öbür Âkit Tarafın toprağında ödünç verilmesi veya transferi konusunda bir sözleşme yapılmış olması halinde de tanınacaktır.

## MADDE 10

### KULLANICI HARÇLAR

1. Yetkili harç tahakkuk makamlarının öbür Âkit Tarafın havayolu işletmelerine tarh edeceği harçlar adil ve makul olacak ve kullanıcı kategorileri arasında ayırimsız ve tarafsız bir şekilde paylaşılacaktır. Her halükârda kullanıcı harçları Âkit Taraflardan herbirinin bütün havayolu işletmelerine, herhangi bir diğer havayolu işletmesine tanınan en müsait şarttan daha az müsait olmayan şartlarla tahakkuk ettirilecektir.

2. Öbür Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmelerine tarhedilen kullanıcı harçları ilgili hava limanını, hava seyrüsefer ve havacılık güvenlik tesis ve hizmetlerini sağlamanın yetkili harç tahakkuk makamları veya kurumlarına olan tam ekonomik maliyetinin makul bir kısmını yansıtabilir fakat aşamaz; hava limanı harçları halinde ise amortisman gideri de düşüldükten sonra makul bir gelir haddini içerebilir. Harç konusu olan tesis ve hizmetler verimli ve ekonomik surette sağlanacaktır. Kullanıcı harçlarında değişiklik yapılmadan önce makul bir süre içinde ihbarda bulunacaktır.

3. Âkit Taraflardan herbiri kendi ülkesinde yetkili harç tahakkuk makamları veya kurumları ile hizmet ve tesislerden faydalanan havayolu işletmeleri birbirleriyle danışmalarda ve harçların makuliyetinin doğru olarak incelenmesini mümkün kılmak için gerekli olabilecek bilgi teatisinde bulunmalarını teşvik edecektir.

## MADDE 11

### HAKLI REKABET - KAPASİTE

1. Âkit Taraflardan herbiri her iki Âkit tarafın tayin edilen havayolu işletmelerine işbu anlaşmanın kapsamına giren uluslararası hava taşımacılığında rekabet etmeleri için adil ve eşit fırsatlar sağlayacaktır.

2. İşbu Anlaşmada tarif olunan hava seferlerinin Âkit Taraflardan herbirinin havayolu işletmelerince yürütülmesinde, öbür Âkit tarafın havayolu işletmelerinin menfaati gözönünde bulundurulurken bunların, aynı yolların tamamı veya bir kısmı üzerinde yürüttükleri seferlerin olumsuz etkilenmemelerine özen gösterilecektir.

3. İşbu Anlaşmaya göre faaliyet gösteren havayolu işletmelerince halka sunulacak hava seferleri halkın bu seferlere olan ihtiyaçları ile yakından ilgili olacaktır.

4. Tayin edilen bir havayolu işletmesince işbu Anlaşmaya göre yapılan seferlerin asıl amacı bu havayolu işletmesinin milliyeti itibarıyla ait olduğu ülke ile trafiğin nihaî varış noktası olan ülkeler arasında trafik taleplerine yeterli kapasite sağlamasıdır. İşbu Anlaşmada belirtilen yollar üzerindeki nokta veya noktalarda üçüncü ülkelere yönelik ve aralardan gelen uluslararası trafikte bu gibi uçuşlara binme ve inme hakkı her iki Âkit Tarafın da benimsediği düzenli gelişmenin genel ilkelerine göre uygulanacak ve kapasitenin aşağıda yazılı hususlarla ilgili olması genel ilkesine tabi olacaktır.

(a) Menşee ülke ve trafiğin nihaî varış ülkeleri arasındaki trafik gereksinimleri,

(b) Havayolu işletiminin baştan sona kadar olan gereksinimleri ve

(c) Yerel ve bölgesel seferler dikkate alındıktan sonra, havayolunun geçtiği bölgenin trafik gereksinimleri.

5. Hiçbir Âkit Taraf öbür Âkit Tarafın havayolu işletmesi veya işletmelerine işbu Anlaşmada belirtilen seferlerle ilgili olarak kullanılan hava aracı tipi, kapasitesi, sefer sıklığı veya tarife konusunda tek taraflı herhangi bir kısıtlama koymayacaktır. Âkit Taraflardan biri öbür Âkit Tarafın bir havayolu işletmesince yürütülmekte olan uçuşların işbu Maddede konulan standart ve ilkelere uymadığı inancında olduğu takdirde, işbu Anlaşmanın 12. Maddesi gereğince sözkonusu uçuşların gözden geçirilerek anılan standart ve ilkelere uygunluğunu saptama amacıyla danışmalarda bulunulmasını talep edebilir.

## MADDE 12

### İSTİŞARE

İşbu Anlaşma hükümlerinin ve Ek'lerinin uygulanmasını ve bunlara tatmin edici surette riyeti sağlamak amacıyla, Âkit Taraflar yakın bir işbirliği ruhu içinde zaman zaman birbirleriyle danışmalarda bulunacaklardır. Bu gibi danışmalarda Âkit Taraflardan herbiri, işbu Anlaşma ve Ek'lerinin herhangi bir hükmünde değişiklik yapmayı arzu ettiği takdirde bu tür istişareler için de talepte bulunulabilir. Başka türlü bir anlaşmaya varılmış olmadıkça bu danışmalarda mümkün olan en erken tarihte fakat öbür Âkit Tarafın talebinin alındığı tarihten itibaren 60 günü geçmemek kaydıyla başlanacaktır. Bilgiye dayanan, rasyonel ve ekonomik kararlar alınmasını kolaylaştırmak için Âkit Taraflardan herbiri bu danışmalarda kendi durumunu destekleyen konuya ilişkin kanıt hazırlayacak ve sunacaktır. Bu süratle üzerinde anlaşmaya varılan değişiklikler diplomatik notalar teatisiyle teyid edildikten sonra yürürlüğe girecektir.

### MADDE 13

#### ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

1. İşbu Anlaşmanın yorumu ve uygulanması ile ilgili Âkit Taraflar arasında bir anlaşmazlık çıkması halinde Âkit Taraflar ilkönce bunu görüsmeler yoluyla çözümlü cihetine gideceklerdir.

2. Âkit Taraflar görüsmeler yoluyla bir çözümlü bulamazsa, anlaşmazlığı karar için bir kişiye veya kurula havale etme konusunda anlaşabilirler.

Böyle bir anlaşmaya varamazlarsa Âkit Taraflardan birinin talebi üzerine, uyuşmazlık karar için üç hakemden oluşan bir hakemler kuruluna sunulacaktır; Bu hakemlerden herbiri Âkit Taraflarca tayin edilir, üçüncüsü ise tayin edilen iki hakem tarafından seçilir. Âkit Taraflardan herbiri diplomatik kanallardan öbür Tarafın uyuşmazlığın böyle bir kurulun hakemliğine sunulması yolundaki talebini aldığı tarihten itibaren altmış (60) gün içinde birer hakem gösterecek, üçüncü hakem ise bunu talep eden altmış (60) gün içinde tayin edilecektir. Âkit Taraflardan biri belirtilen bu süre içinde bir hakem gösteremezse veya üçüncü hakem belirtilen süre içinde tayin edilmezse Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatının Konsey Başkanı Âkit Taraflardan herbirin talebi üzerine, durumun icabına göre bir veya daha fazla hakem tayin edebilir. Bu takdirde, üçüncü hakem üçüncü bir Devletin vatandaşı olacak ve Hakem Kurulunun Başkanı olarak görev yapacaktır.

3. Âkit Taraflardan herbiri, millî kanunu ile tutarlı olmak üzere hakemler kurulunun herhangi bir karar veya hükmünü tam olarak uygulayacaktır.

4. Hakem kurulunun masrafları, hakemlerin ücret ve masrafları da dahil olmak üzere Âkit Taraflar arasında eşit surette paylaşılacaktır.

### MADDE 14

#### FESİH

Âkit Taraflardan herbiri işbu Anlaşmanın feshi konusunda herhangi bir zamanda yazılı ihbarda bulunabilir. Bu ihbar aynı anda Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına (ICAO) gönderilecektir. İşbu Anlaşma, ihbarın öbür Âkit Tarafça alındığı yerde, alınış tarihinin ilk yıldönümünden hemen önceki gece yarısı sona erecektir. Âkit Tarafların anlaşması ile bu süre sonundan önce ihbarın geri alındığı durum bunun dışındadır.

### MADDE 15

#### ÇOK TARAFLI ANLAŞMA

İşbu Anlaşma kapsamındaki herhangi bir konuya ilişkin çok taraflı bir anlaşmanın her iki Âkit Tarafça kabul edilip yürürlüğe girmesi halinde işbu Anlaşma çok taraflı anlaşmanın hükümlerine uyacak şekilde tadil edilecektir.



**MADDE 16**

**ULUSLARARASI SİVİL HAVACILIK TEŞKİLATINA (İCAO)  
TESCİL**

İşbu Anlaşma ve Ek'lerinin değişiklikleri Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatına tescil edilecektir.

**MADDE 17**

**YÜRÜRLÜĞE GİRME**

İşbu Anlaşma ve onun ayrılmaz parçaları olan Ek'lerin, Âkit Tarafların herbirince gerekli anayasal işlemlerin tamamlanmasından sonra, bu hususu bildirilen diplomatik notaların teati edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş aşağıda imzaları bulunan temsilciler, işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

1990 Yılı Kasım ayının yedinci günü Türkçe ve İngilizce dillerinde, her iki metin de aynı ölçüde geçerli olmak üzere, ikişer nüsha olarak WAŞİNGTON'DA YAPILMIŞTIR.

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ  
HÜKÜMETİ ADINA**

**AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ  
HÜKÜMETİ ADINA**

EK-1

TARİFELİ HAVA SEFERLERİ

KISIM - 1

Her bir Âkit Taraf havayolu işletmelerinin tayin şartlarına göre

(1) Aşağıda yazılı yollar üzerindeki noktalar arasında ve

(2) Hava yolu işletmelerini tayin eden Âkit Taraf toprağındaki noktalar içinden bu yollar üzerindeki noktalar ile üçüncü ülkelerdeki noktalar arasında tarifeli uluslararası taşımacılık seferleri yapmaya,

haklı bulunacaktır.

A. BİRLEŞİK DEVLETLER HÜKÜMETİ TARAFINDAN TAYİN EDİLEN HAVAYOLU İŞLETMELERİ İÇİN BELİRLENEN YOLLAR :

(I) Yolcu ve kargo kombine seferi için :

Birleşik Devletlerde bir veya daha fazla noktadan Kanada ve Avrupa'da Birleşik Devletler 1/ tarafından seçilecek üç ara nokta üzerinden Ankara, İstanbul ve İzmir'e ve bunların ötesinde Birleşik Devletlerince seçilecek iki noktaya, (Japonya müstesna) kadar. 1/ 3/

(II) Yalnız kargo seferleri için :

Birleşik Devletlerde bir veya daha fazla noktadan Avrupa'da Birleşik Devletler 1/ tarafından seçilecek üç ara nokta üzerinden Türkiye'de Birleşik Devletler tarafından seçilecek üç noktaya 2/ ve bunlar ötesinde Birleşik Devletlerince seçilecek iki noktaya (Japonya müstesna) kadar 1/ 3/

1/ Birleşik Devletler Türkiye'ye 3 (üç) ay önceden haber vermek suretiyle herhangi bir zaman ara ve daha ileri noktalarını değiştirme opsiyonuna haizdir.

2/ Bu noktalardan ikisi sabittir. Türkiye'ye 3 (üç) ay önceden ihbarda bulunmak suretiyle Birleşik Devletler Türkiye'deki üçüncü noktaya herhangi bir zaman değiştirme opsiyonuna haizdir.

3/ Bu yol üzerindeki uçuşlarla ilgili olarak, Birleşik Devletlerin tayin edilen taşımacıları diğer ara ve daha ileri noktalara uçabilirler ancak bu diğer noktalar ve Türkiye'deki noktalar arasındaki trafik taşıma hakları yoktur.

B. TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ TARAFINDAN TAYİN EDİLEN HAVAYOLU İŞLETMESİ VEYA İŞLETMELERİ İÇİN BELİRLENEN YOLLAR

(I) Yolcu ve kargo kombine seferi için :

Türkiye'de bir veya daha fazla noktadan Avrupa'da Türkiye 4/ tarafından seçilecek üç ara nokta üzerinden Birleşik Devletler'de Türkiye tarafından seçilecek üç noktaya ve bunların ötesinde Türkiye'nin 4/ 6/ seçeceği iki noktaya (Japonya müstesna) kadar.

(II) Yalnız kargo seferleri için :

Türkiye'de bir veya daha fazla noktadan Avrupa'da Türkiye 4/ tarafından seçilecek üç ara nokta üzerinden Birleşik Devletler'de Türkiye 5/ tarafından seçilecek üç noktaya ve bunların ötesinde Türkiye'nin 4/ 6/ seçeceği iki noktaya (Japonya müstesna) kadar.

4/ 3 (üç) ay önceden Birleşik Devletlere haber vermek suretiyle herhangi bir zaman ara ve daha ileri noktaları değiştirme opsiyonuna haizdir.

5/ Bu noktalardan ikisi sabittir. Birleşik Devletlere 3 (üç) ay önceden ihbarda bulunmak suretiyle Türkiye, Birleşik Devletler'deki üçüncü noktayı herhangi bir zaman değiştirme opsiyonuna haizdir.

6/ Bu yol üzerindeki uçuşlarla ilgili olarak, Türkiye'nin tayin edilen taşımacıları diğer ara ve daha ileri noktalara da uçabilirler, ancak bu diğer noktalar ve Birleşik Devletler'deki noktalar arasında yolcu, posta ve kargo taşıma hakları yoktur.

## KISIM - 2

Tayin edilen her havayolu işletmesi kendi tercihindeki herhangi bir veya bütün seferlerde istikamet ve coğrafi bakımından bir sınırlama olmadan her bir veya her iki yönde uçuş yapabilir, yollar üzerindeki noktalara herhangi bir sıra ile sefer düzenleyebilir ve havayolu işletmesini tayin eden Âkit Taraf toprağının dışında herhangi bir noktada veya noktalarda işbu Anlaşma ile başta türlü müsaade edilen trafik taşıma hakkını kaybetmeden durakları atlayabilir.

## KISIM - 3

Tayin edilen bir havayolu işletmesi yukarıda belirtilen yolların herhangi bir uluslararası kısmında veya kısımlarında yolun herhangi bir noktasında işletilen hava aracı tipi ve sayısı bakımından herhangi bir sınırlama olmaksızın uluslararası hava taşımacılığı yapabilir; Şu şartla ki çıkış yönünde böyle bir noktanın ötesindeki taşımacılık havayolu işletmesini tayin eden Âkit Tarafın toprağından yapılan taşımacılığın bir devamı gelişi yönünde ise havayolu işletmesini tayin eden Âkit Tarafın toprağına doğru yapılan taşımacılık böyle bir noktanın ötesindeki taşımacılığın bir devamı addedilir.

## EK - II

### CHARTER HAVA SEFERLERİ

#### KISIM - I

Her bir Âkit Tarafın iş bu Ek'e göre tayin edilen havayolu işletmelerinin bu tayin şartlarına uygun olarak, aşağıda belirtildiği gibi, yolcu (ve bagajları) ve/veya kargo konusunda uluslararası charter hava taşımacılığı yapma hakkı olacaktır :

(a) Havayolu işletmesini tayin eden Âkit Taraf toprağında herhangi bir nokta veya noktalar ile öbür Âkit Taraf toprağında herhangi bir nokta veya noktalar arasında; ve

(b) Öbür Âkit Taraf toprağında bir nokta veya noktalar ile üçüncü bir ülke veya ülkelerindeki herhangi bir nokta veya noktalar arasında; ancak bu yolcu ve/veya kargo taşınmasında, taşımanın taşımacınının vatani üzerinden yapılması ve vatanında üstüste en az iki gece konaklama şartı aranmaktadır.

İşbu Ek kapsamına giren seferlerin yapılmasında bir tarafın işbu Ek'e göre tayin edilen havayolu işletmelerinin :

- (1) Âkit Taraflardan herbirinin toprağı içinde veya dışında herhangi bir noktada konaklamaya,
- (2) Öbür Âkit Tarafın toprağı üzerinden transit yolcu, posta ve kargo taşımaya, ve
- (3) Bir Âkit Tarafın toprağında bindirilen hamulenin (yolcu, posta ve kargo) öbür Âkit Tarafın toprağında bindirilen hamule ile aynı hava aracında birleştirmeye Hakkı da olacaktır.

Âkit Taraflardan herbiri nezaket ve karşılıklılık esası üzerinden öbür Âkit Tarafın havayolu işletmelerine işbu Ek kapsamına girmeyen hamule (yolcu, posta ve kargo) taşınması konusundaki uygulamalarına olumlu tutum içinde bulunacaktır.

### KISIM - 2

Kendi toprağından başlayan bir charter hava taşımacılığı yapan bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi veya işletmeleri o Âkit Tarafın charter kanunları, yönetmelikleri ve kurallarına riayet edecektir. Öbür Âkit Tarafın toprağında başlayan bir charter hava taşımacılığı yapan bir Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi veya işletmeleri öbür tarafın charter kanunları, yönetmelikleri ve kurallarına riayet edecektir. Âkit Taraflardan biri kendi havayolu işletmelerinden biri veya daha fazlasına veya çeşitli ülkelerin havayolu işletmelerine farklı kural, yönetmelik kayıt ve şartlar veya sınırlamalar uyguluyorsa, öbür Âkit Tarafın tayin edilen her bir havayolu işletmesi öbür Âkit Tarafın toprağında başlayan charter uçuşları konusunda bu gibi kriterlerin en az kısıtlayıcı olmasına tabi olacaktır. Ancak, işbu Ek'te içerilen hiçbir hüküm bir Âkit Tarafın, öbür Âkit Tarafın tayin edilen havayolu işletmesi veya işletmelerinden yolcu paralarının ve yolcunun bilet iptal ve parasının iadesi haklarına ilişkin gereklere veya ulusal güvenlik lehine tesis edilen kurallara riayet edilmesini isteme haklarını sınırlayamaz.

### KISIM - 3

Âkit Taraflardan herbiri öbür Âkit Tarafın tayin edilen bir havayolu işletmesinden öbür Âkit Tarafın toprağından tek yönlü veya gidiş dönüşlü esas üzerinden hamule (yolcu, posta, kargo) taşınması konusunda öbür Âkit Taraf havacılık makamlarınca verilmiş bulunan işbu Ek'in 2. kısmında öbür tarafın anılan kanun, yönetmelik ve kurallarına uyulduğunu ifade eden bir bildirme veya bu yönetmelik ve kurallardan vazgeçildiği yolunda bir belge ibraz etmesini isteyebilir.

### EK - III

#### KOMPÜTER REZERVASYON SİSTEMLERİ DAHİLİNDE AYIRIM YAPMAMA VE BU SİSTEMLER ARASINDA REKABET

ABD - Türkiye Anlaşmasının (Haklı Rekabet - Kapasite başlıklı) 11. Maddesi her iki Tarafın havayolu şirketlerine "Rekabette adil ve eşit bir fırsat" garanti ettiği kabul eden,

Bir havayolu işletmesinin rekabetteki yeteneğinin en önemli yönlerinden birinin seferleri hakkında halkı adil ve yansız bir tarzda bilgilendirme yeteneği olduğu, ve bu nedenle, seyahat eden halka bilgiyi doğrudan dağıtan seyahat acentalarına havayolu seferleri konusunda temin edilen enferyasyonun kalitesi ve bir havayolu işletmesinin bu acentalara rekabet edici kompüter rezervasyon sistemleri (KRS) sunmasındaki yeteneğinin bir havayolu işletmesinin rekabetçi imkânlarının temelini oluşturduğu,

Hava taşımacılığı ürünleri tüketicilerinin menfaatlerini bu tür enferyasyonun kötüye kullanımı ve yanıltıcı şekilde sunulmasına karşı korunmasının ve havayolu işletmeleri ile seyahat acentalarının etkili rekabet edici kompüter rezervasyon sistemlerine giriş imkânlarının sağlanması aynı derecede zorunlu olduğu dikkate alan Âkit Taraflar Anlaşma kapsamındaki uluslararası tarifeli yolcu seferleri konusunda aşağıda yazılı hususlardan mutabakata varmışlardır :

1. Entegre primer ekranlı kompüter rezervasyon sistemleri konusunda :

(a) Uluslararası hava seferleri konusundaki enferyasyon bu seferler arasında bağlantıların kurulması dahil olmak üzere, havayolu işletmesi veya pazar kimliğinin doğrudan veya dolaylı etkisinde kalmamış ayırım gözetmeyen ve objektif kriterlere dayalı olarak kod numarası verilip ekranda gösterilecektir. Bu kriterler bütün havayolu işletmelerine aynen uygulanacaktır.

(b) KRS bilgi temelleri mümkün olduğu kadar geniş kapsamlı olacaktır.

(c) KRS satıcıları katılımcı havayolu işletmelerince sunulan enferyasyonu silmeyecek veya değiştirmeyecektir; Bu enferyasyon doğru ve şeffaf olacaktır; Örneğin kod paylaşımı ve, Standart uçuş değişiklikleri duraklı uçuşlar bu özellikleriyle açıkça tanıtılmalıdır.

(d) Âkit Taraflardan herbirinin ülkesinde seyahat eden halka havayolu seferleri hakkında doğrudan bilgi dağıtan seyahat acentalarının emrindeki KRS'lerin işletildikleri ülkede geçerli olan KRS kurallarına göre faaliyet göstermeye hakkı olacaktır.

(e) KRS aracıyla tahsis edilen tali (ikincil) cihazları kullanmaya, bu yolda özel talepte bulunmaları halinde seyahat acentaları mezun kılınacaklardır.

2. Ülkesinde tam fonksiyonel nötr entegre bir cihazı olmayan çok girişli (multi - access) bir KRS'in çalışmasına izin veren Âkit Taraf, böyle bir KRS'in sahibi veya ortağı bulunan havayolu işletmesi ile o Âkit Taraf ülkesinde en çok tarifeli sefer düzenleyen havayolu işletmesi bölmesinin (partition) içinde (1) paragraf gereklerine riayetle, uluslararası havayolu seferleri konusunda bilgi işleyen en az bir cihazın bulunmasını isteyecektir. Bu cihaz, taşımacı kimliğine dayanan havayolu işletmesi tarafından kullanılmakta olan diğer herhangi bir cihaz kadar girilmesi kolay ve tam fonksiyonel olmak ve bilgi temeli doğru ve mümkün olduğu kadar geniş kapsamlı bilgiler içermeli ve bölmesi (partition) girilen havayolu işletmesinin seferlerini kayırmamalıdır. Bu cihaz, acenta özellikle her ayrı işlem için değişik bir cihazı istemediği takdirde havayolu işletmesinin bölmesine giren seyahat acentasına verilecektir.

3. Ülkesinde faaliyet gösteren her KRS satıcısından bir Âkit Taraf münasip ve ayırım esasına dayanmayan bir ücret ödemeye hazır bütün havayolu işletmelerine KRS'e katılmaları için izin vermesini isteyecektir. Bir Âkit Taraf, bir sistem satıcısının sağladığı bütün dağıtım kolaylıklarının katılımcı havayolu işletmelerine ayırım gözetmeyen bir esas üzerinden sunulmasını isteyecektir. Bir Âkit Taraf KRS satıcılarından, katılımcı havayolu işletmelerinin

uluslararası hava seferlerini ve yol ücretlerini, bu seferleri satmak istedikleri bütün pazarlarda, ayırım gözetmeyen objektif taşımacı ve pazar tarafsızlığına dayanan bir esas üzerinden sergilenmelerini isteyecektir. Talep üzerine, bir KRS satıcısı bilgi temelini güncelleştirme (update) ve depolama usulleri bilgiye kod verme ve sıralama kriterleri, bağlantı noktalarının seçimi ve bağlantılı uçuşların dahil edilmesinde kullanılan bu kriterlere verilen ağırlık ile ilgili ayrıntıları açıklayacaktır.

4. KRS'nin bu ilkelere riayet etmesi şartıyla, bir Âkit Tarafın ülkesinde faaliyet gösteren KRS satıcılarının, KRS'lerini getirmeye, bulundurmaya ve esas işleri öbür Âkit Tarafın ülkesinde seyahatla ilgili ürünlerin dağıtımını olan seyahat acentalarına veya seyahat şirketlerine serbestçe sunmaya hakları olacaktır.

5. Âkit Taraflardan hiçbiri kendi ülkelerinde, haberleşme tesislerine giriş ve kullanım, teknik KRS donanım ve yazılımı ve KRS donanımının teknik tesisi konusunda öbür Âkit Tarafın KRS satıcılarına kendi KRS satıcılarına konulandan daha sıkı şartlar koymayacak veya konulmasına izin vermeyecektir.

6. Âkit Taraflardan hiçbiri kendi ülkelerinde, KRS cihaz görüntüleri (bilgi ilavesi ve değerlendirilmesi dahil) işletimi veya satışı konusunda öbür Âkit Tarafın satıcılarına kendi KRS satıcılarına konulandan daha kısıtlayıcı şartlar koymayacak veya konulmasına izin vermeyecektir.

7. Bu Âkit Tarafın ülkesinde bu ilkelere ve ilgili diğer ayırımı olmayan mevzuat teknik ve güvenlik standartlarına uygun olarak kullanılan KRS'ler öbür Âkit Tarafın ülkesine etkili ve zararsız giriş hakkını kazanırlar. Bunun bir anlamı da, görevlendirilen bir havayolu işletmesinin öbür Âkit Taraf toprağında seyahat acentalarına sunulan herhangi bir sisteme katıldığı nispette kendi vatan toprağında da böyle bir sisteme katılabileceğidir. Bir Âkit Tarafın KRS malik/işleticileri öbür Âkit Tarafın toprağında bu ilkelere uyan KRS'lere öbür Âkit Taraf malik/işleticileri kadar malik olma/işletme imkânına haiz olacaklardır. Âkit Taraflardan herbiri, öbür Âkit Tarafın toprağında da işletilen bir KRS'in kullanımı veya ziyedliği nedeniyle kendi havayolu işletmeleri ve KRS satıcılarının kendi vatan toprağındaki seyahat acentalarına karşı ayırımı davranışlarda bulunmamalarını sağlayacaktır.